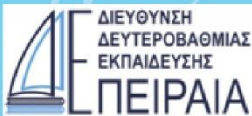

DEMOKLEOS

THE KLEOS OF DEMOCRACY IN EUROPEAN SCHOOL

Ανίχνευση τάσεων Πολιτικού Εξτρεμισμού
σε μαθητές/τριες Β/βάθμιας Εκπαίδευσης
σε σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου

Disclaimer: The Erasmus+ project "DEMOKLEOS- THE KLEOS OF DEMOCRACY IN EUROPEAN SCHOOL. Rethinking Democratic Awareness and Collective Responsibility for a whole-school approach" (2015-1-EL01-KA201-013930) has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ανίχνευση τάσεων Πολιτικού Εξτρεμισμού σε μαθητές/τριες Β/βάθμιας Εκπαίδευσης σε σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου.

Επιστημονική Υπεύθυνη: ΑΣΔΕΡΑΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ, Επίκουρη Καθηγήτρια, Έδρα Jean Monnet στις Πολιτικές Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Έρευνας και Καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς

Επιστημονικός Σύμβουλος Επί Θεμάτων Εξτρεμισμού και Πολιτικής Βίας: Δρ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, M.Litt University of St. Andrews

Επιστημονικός Σύμβουλος επί θεμάτων Στατιστικής Ανάλυσης: ΔΡ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΧΛΑΣ

Η έρευνα αποτελεί μέρος του Παραδοτέου Πνευματικού Προϊόντος 18, «Εξτρεμισμός και Πρόληψη: η Αναγκαιότητα της Δημοκρατικής Αφύπνισης και του Πολιτικού Γραμματισμού στη Σχολική Εκπαίδευση»

Erasmus+ / Βασική Δράση 2, Συνεργασία για Καινοτομία και Ανταλλαγή Καλών Πρακτικών στη Σχολική Εκπαίδευση, DEMOKLEOS (2015-2018): Ξανασκεφτόμαστε τη Δημοκρατική Αφύπνιση και τη Συλλογική Ευθύνη για μια ολιστική προσέγγιση του σχολείου» (No agreement: 2015-1-EL01-KA201-013930 financed by the European Commission as part of the Erasmus Plus Programme)

Cover photos and cliparts from freepik.com

Disclaimer: This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ

Ανίχνευση τάσεων Εξτρεμισμού σε μαθητές/τριες Β/βάθμιας Εκπαίδευσης σε σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαπίστωση

Ο μεγάλος αριθμός επιθέσεων, των περιστατικών και της χρήσης βίας και επιθετικής συμπεριφοράς ως έκφραση πολιτικής διαμαρτυρίας είναι από τις πιο επίμονες στην Ευρώπη.

Η άνοδος «νέων» και η επιβίωση ή αναζωπύρωση «παλαιών» μορφών Πολιτικού Εξτρεμισμού αποτελεί ένα θέμα αυξανόμενης σημασίας για τους υπεύθυνους χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής. Ωστόσο, μορφές εξτρεμισμού έχουν από κοινού το χαρακτηριστικό της ροπής προς τη βία η οποία είναι εκτεταμένη στα σχολεία: η χρήση της βίας ως εργαλείο, ως τρόπος έκφρασης, ή ως μέσο εκφοβισμού και πίεσης για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων αναπτύσσεται ήδη από τα μαθητικά χρόνια.

Ωστόσο δεν υπάρχει επαρκής κατανόηση των αιτιών και των παραγόντων κινδύνου, οι οποίοι οδηγούν άτομα νεαρής ηλικίας και ομάδες να υιοθετήσουν εξτρεμιστικές απόψεις που οδηγούν στην επιθετικότητα και στη βία.

Από την άλλη υπάρχει σαφής ανάγκη για τεκμηριωμένη παραγωγή γνώσης σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα ως μια στέρεη βάση για τη διαμόρφωση των κατάλληλων και αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πολιτικών και παιδαγωγικών μεθόδων τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση του Πολιτικού Εξτρεμισμού

Ταυτότητα έρευνας

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του Erasmus+ / Βασική Δράση 2, Συνεργασία για Καινοτομία και Ανταλλαγή Καλών Πρακτικών στη Σχολική Εκπαίδευση, DEMOKLEOS (2015-2018): Ξανασκεφτόμαστε τη Δημοκρατική Αφύπνιση και τη Συλλογική Ευθύνη για μια ολιστική προσέγγιση του σχολείου» (No agreement: 2015-1-EL01-KA201-013930 financed by the European Commission as part of the Erasmus Plus Programme).

Το έργο συντονίζεται από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά στην Ελλάδα:
<http://dide-peiraia.att.sch.gr>

Εταίροι: ΔΔΕ Πειραιά (Συντονιστικός Φορέας), Εργαστήριο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Έρευνας, Ανάπτυξης και Διαπανεπιστημιακής Συνεργασίας Πανεπιστημίου Πειραιά, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστήμιο Leibniz (Γερμανία), Πρότυπο Γενικό Λύκειο Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά, 1ο ΕΠΑΛ Πειραιά, 9ο Γυμνάσιο Πειραιά, Agrupamento de Escolas de Pombal (Πορτογαλία), Doga Schools (Τουρκία) Learning for Integration Ry (Φινλανδία).

Η έρευνα αποτελεί μέρος του Παραδοτέου Πνευματικού Προϊόντος 18, «Εξτρεμισμός και Πρόληψη: η Αναγκαιότητα της Δημοκρατικής Αφύπνισης και του Πολιτικού Γραμματισμού στη Σχολική Εκπαίδευση».

Η έρευνα είναι πιλοτική και διεξάγεται ταυτόχρονα σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των εταίρων Ελλάδα και Κύπρος

Ομάδα στόχος: μαθητές/τριες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 12-18 ετών, όλων των τύπων σχολείων.

Σκοπός της εκπαιδευτικής έρευνας

- Πορεία επίτευξης αξιόπιστων λύσεων στο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόβλημα ανάπτυξης εξτρεμιστικών τάσεων συμπεριφορών σε μαθητές/τριες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχολεία της Ε.Ε. μέσα από συστηματική και προγραμματισμένη συλλογή στοιχείων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους φορείς χάραξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής στη διαμόρφωση στοχευμένων παρεμβάσεων όπως προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών.

- Περιγραφή, εξήγηση του φαινομένου του Εξτρεμισμού με σκοπό την ανίχνευση του Πολιτικού Εξτρεμισμού, ανάδειξη της υφιστάμενης κατάστασης

Σκεπτικό Σύνταξης του Ερωτηματολογίου

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου εστιάζει γύρω από τρεις άξονες:

Στην αναζήτηση δυσαρέσκειας ή μη των ερωτηθέντων αναφορικά με τις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες.

Στην αναζήτηση έκφρασης, της δυσαρέσκειας αυτής, μέσω της βίας

Στην αναζήτηση πολιτικών χαρακτηριστικών που ενδεχομένως λαμβάνει η βία αυτή.

Θέματα Δειγματοληψίας

Για τις ανάγκες της μελέτης εξασφάλισαμε αντιπροσωπευτικό δείγμα. Ως δειγματοληπτικό πλαίσιο, χρησιμοποιήθηκαν τα μητρώα μαθητών των σχολείων. Ως ελάχιστος αριθμός μαθητών από κάθε σχολείο έλαβαν μέρος στη μελέτη τέθηκε ο αριθμός 50.

Διαχείριση Δεδομένων – Στατιστική Ανάλυση

Έπειτα από τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, όλες οι απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν κατάλληλα και καταχωρήθηκαν σε ηλεκτρονική βάση για τις ανάγκες της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων. Για τις συγκρίσεις των μέσων τιμών μεταξύ των ομάδων (με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά) εφαρμόστηκαν οι έλεγχοι t-test και ANOVA. Με τον έλεγχο χ^2 διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ ποιοτικών μεταβλητών. Η τεχνική της παραγοντικής ανάλυσης εφαρμόστηκε προκειμένου να γίνει ομαδοποίηση των μεταβλητών. Η στατιστική ανάλυση έγινε με χρήση του στατιστικού πακέτου IBM SPSS Statistics 24 ενώ το επίπεδο σημαντικότητας για όλους τους στατιστικούς ελέγχους τέθηκε στο 5%.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΡΟΦΙΛ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ/ΗΣ

1. **ΦΥΛΟ:** Αγόρι – Κορίτσι
2. **Ζεις μαζί με τους:** α) Γονείς β) Παππούδες γ) Άλλο (περιέγραψε)
3. **Εργάζονται:** α) Και οι δύο γονείς β) Ένας γονέας γ) Κανένας από τους δύο
4. **Θεωρείς ότι η οικογένειά σου αντιλαμβάνεται τις ανάγκες σου;** α) ναι σε μεγάλο βαθμό β) ναι σε μικρό βαθμό γ) όχι καθόλου δ) άλλο (περιέγραψε)
5. **Σου αρέσει να πηγαίνεις σχολείο;** α) Ναι πολύ β) Ναι λίγο γ) Όχι πολύ δ) καθόλου
6. **Θα περιέγραφες τον εαυτό σου ως:** α) Άριστο μαθητή β) Καλό μαθητή γ) Μέτριο μαθητή δ) Μαθητή με δυσκολίες ε) Άλλο (περιέγραψε)
7. **Παρακολουθείς εξωσχολικές δραστηριότητες;** (Ανάφερε επιγραμματικά)
8. **Θα ήθελες να έχεις περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες;** α) Ναι β) Όχι
9. **Αν «Ναι» τότε ποιες είναι αυτές οι δραστηριότητες;** (Ανάφερε επιγραμματικά)
10. **Ποιοι είναι οι λόγοι που δεν μπορείς να παρακολουθήσεις τις επιπλέον δραστηριότητες;** α) οικονομικές δυσκολίες β) έλλειψη χρόνου γ) διαφωνούν οι γονείς δ) Άλλο (Ανάφερε επιγραμματικά)
11. **Θα ήθελες να αντικαταστήσεις ορισμένες δραστηριότητες που ήδη παρακολουθείς με κάποιες άλλες;** α) Ναι β) όχι
12. **Αν «Ναι» τότε ποιες θα αντικαθιστούσες και τί θα έβαζες στη θέση τους;** (Ανάφερε επιγραμματικά)
13. **Ποιοι λόγοι σε εμποδίζουν να τις αντικαταστήσεις;** α) Διαφωνούν οι γονείς β) είναι απαραίτητες για την εξέλιξή μου γ) είναι απαραίτητες για να έχω καλούς βαθμούς δ) άλλο (περιέγραψε)
14. **Πόσους καλούς φίλους έχεις:** α) Περισσότερους από πέντε, β) Λιγότερους από 5, γ) Έναν καλό φίλο, δ) Άλλο (περιέγραψε)

ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

15. **Θεωρείς ότι οι καθηγητές σου καταλαβαίνουν τις ανάγκες σου;** α) Ναι β) Όχι
16. **Θεωρείς ότι η οικογένεια και το σχολείο σου παρέχουν τα εφόδια που χρειάζεσαι για την εξέλιξή σου;** α) Ναι β) Όχι
17. **Αν απάντησες όχι περιέγραψε άλλες χρήσιμες για εσένα πηγές πληροφόρησης και στήριξης** (π.χ. διαδικτυο, ομάδες που δραστηριοποιούνται γύρω σου, φίλοι, άτομα του περιβάλλοντός σου)

18. **Τί θα απαντούσες αν κάποιος σου έλεγε ότι το σχολείο είναι «χάσιμο χρόνου»;** α) Έχει δίκιο β) Έχει άδικο γ) Άλλο (περιέγραψε)
19. **Αν για μία ημέρα γινόσουν Υπουργός Παιδείας ποια τρία πράγματα θα άλλαζες αμέσως** (περιέγραψε συνοπτικά)
20. **Πληγώνεσαι όταν οι καθηγητές σου βρίσκουν λάθη σε εσένα ή στον τρόπο που κάνεις τις εργασίες σου;** α) Ναι β) όχι
21. **Πληγώνεσαι όταν οι συμμαθητές σου αστειεύονται με θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά, το χαρακτήρα, την καταγωγή, ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό σου;** (παρακαλώ περιέγραψε)
22. **Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού;** α) Ναι β) όχι
23. **Αν ναι, έχεις παραβρεθεί ως:** α) θύτης β) θύμα γ) θεατής δ) άλλο
24. **Σε ικανοποιεί η προσοχή που δείχνουν σε τέτοια θέματα οι καθηγητές του σχολείου σου;** Ναι πολύ, Αρκετά, Όχι πολύ, Λίγο, Καθόλου
25. **Πως θα επέλυες μία επίθεση σχολικού εκφοβισμού;** α) Μέσω των καθηγητών σου β) Μέσω τις οικογένειάς σου γ) Μέσω του 15μελούς συμβουλίου δ) Μέσω της παρέας σου ε) Μέσω άλλης μεθόδου (Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις)
26. **Θα σου άρεσε να σε φοβούνται οι γύρω σου;** α) Ναι β) όχι
27. **Αν ναι, παρακαλώ αναφέρατε τρεις λόγους που θα σας άρεσε να σας φοβούνται**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

28. **Θεωρείς ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι:** α) Πολύ σοβαρό ζήτημα β) λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα γ) καθόλου σοβαρό ζήτημα
29. **Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος;** α) Ναι β) Όχι γ) ίσως
30. **Θεωρείς ότι το προσφυγικό είναι:** α) Πολύ σοβαρό ζήτημα β) λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα γ) καθόλου σοβαρό ζήτημα.
31. **Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την προστασία των προσφύγων;** α) Ναι β) Όχι
32. **Θα σε στενοχωρούσε να δεις ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει;** α) Ναι β) ίσως γ) Όχι
33. **Θεωρείς ότι η εγκληματικότητα είναι** α) Πολύ σοβαρό ζήτημα β) λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα γ) καθόλου σοβαρό ζήτημα.
34. **Θεωρείς ότι ως πολίτης μπορείς να συμβάλεις στην καταπολέμηση του εγκλήματος;** α) Ναι β) Όχι γ) Δεν γνωρίζω
35. **Αν ναι παρακαλώ εξήγησε με ποιον τρόπο** (Ανάφερε επιγραμματικά)

36. **Θεωρείς ότι η θανατική ποινή μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του εγκλήματος;** α) Ναι β) Όχι γ) Δεν γνωρίζω
37. **Πιστεύεις ότι η βία στους αθλητικούς χώρους είναι** α) Πολύ σοβαρό ζήτημα β) Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα γ) Καθόλου σοβαρό ζήτημα.
38. **Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός;** α) Ναι β) Όχι
39. **Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την εξάλειψη της βίας στον αθλητισμό;** α) Ναι β) Όχι γ) Ίσως
40. **Παρακαλώ διαβάστε τις παρακάτω περιπτώσεις, που μπορεί να συναντήσετε στο διαδίκτυο, και χαρακτηρίστε την κάθε μία ως «Ακραία» «Λιγότερο Ακραία» «Όχι Ακραία»**
- Ομιλία υποκίνησης μίσους, η οποία ευθέως ενθαρρύνει τους ανθρώπους να διαπράξουν βία εναντίον άλλων ανθρώπων.
 - Περιεχόμενο που παρουσιάζει πράξεις βίας όπως, για παράδειγμα, μία δολοφονία.
 - Περιεχόμενο που παρουσιάζει προσβολές ή άσεμνες φωτογραφίες.
 - Διαδικτυακό «τρολάρισμα» ή «bullying».
 - Περιεχόμενο που παρουσιάζει ακραίες μορφές βίας, όπως μία δολοφονία, με «αστείο» τρόπο. Για παράδειγμα ένα κόμικ ή ένα βιντεοπαιχνίδι.
 - Περιεχόμενα που ενημερώνουν σχετικά με θανάτους άμαχων πληθυσμών σε εμπόλεμες ζώνες.
 - Περιεχόμενο που προτείνει την εκδίωξη όλων των μειονοτικών ομάδων.
 - Περιεχόμενο που στρέφεται κατά του Κράτους και των θεσμών του.
41. **Χαρακτηρίστε τις παρακάτω περιπτώσεις ως:** α) πράξη βίας β) πράξη εκφοβισμού γ) τίποτα από τα δύο
- βρισιές
 - απειλές
 - σπρώξιμο
 - χτυπήματα στο σώμα
 - αρνητικός σχολιασμός του στυλ ντυσίματος
 - αρνητικός σχολιασμός της εμφάνισης
 - αρνητικός σχολιασμός της προσωπικότητας και των επιλογών
 - αρνητικός σχολιασμός της καταγωγής

- καταστροφή προσωπικών αντικειμένων
 - απαγόρευση της διδασκαλίας προσφύγων σε ελληνικά σχολεία
 - βανδαλισμοί αγαλμάτων και συμβόλων του κράτους
 - ληστείες τραπεζών
 - διακίνηση ναρκωτικών ουσιών
42. Για καθεμιά από τις παρακάτω περιπτώσεις παρακαλώ απαντήστε αν: α) Συμφωνείτε απόλυτα β) Σχεδόν συμφωνείτε γ) Σχεδόν διαφωνείτε δ) Διαφωνείτε απόλυτα
- Θα επιθυμούσα να επισκεφτώ στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας.
 - Σε περίπτωση που ανακάλυπτα στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας θα ενημέρωνα τον τηλεφωνικό μου πάροχο ή θα κλείδωνα την ιστοσελίδα.
 - Είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση.
43. Παρακαλώ απαντήστε αν έχετε γνώμη α) θετική β) αρνητική γ) ούτε θετική ούτε αρνητική για:
- Έναν κάτοικο αλβανικής καταγωγής
 - Έναν κάτοικο ελληνικής καταγωγής
 - Έναν κάτοικο γερμανικής καταγωγής
 - Έναν Ρομά
 - Έναν πρόσφυγα
 - Έναν κάτοικο μουσουλμανικού θρησκειύματος
 - Έναν κάτοικο χριστιανικού θρησκειύματος
 - Το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας
 - Το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Βουλής
 - Το αξίωμα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
 - Το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε.
44. Θεωρείτε ότι τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζεις εσύ και η οικογένειά σου; α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ
45. Αν απάντησες (γ) ή (δ) παρακαλώ ανάφερε επιγραμματικά ποιες άλλες μορφές κοινωνικής οργάνωσης θα μπορούσες να προτείνεις.

46. **Θεωρείτε ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας;** α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ
47. **Πιστεύετε ότι η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά;** α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ
48. **Θεωρείτε ότι το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου;** α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ
49. **Θεωρείτε ότι οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που πρεσβεύουν μειοψηφικές απόψεις θα πρέπει πάντα να προστατεύονται, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων;** α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ
50. **Θεωρείτε ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντα να προστατεύεται και να γίνεται σεβαστή ως βασικός θεμέλιος λίθος της συλλογικής δράσης στην κοινωνία;** α) Ναι πάντα β) Ναι τις περισσότερες φορές γ) Σχεδόν ποτέ δ) Ποτέ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παιδαγωγική Βιβλιογραφία:

- Cairns, Ed., (1996). Children and Political Violence. Oxford: Blackwell.Google Scholar
- Davies, L. (2008). Educating against extremism. Stoke on Trent, UK: Trentham Books.
- Euer, Katrin; Van Vossole, Anke; Groenen, Anne; Van Bouchaute, Karel (2015), « Une stratégie de prévention de la radicalisation violente des jeunes », Les Politiques Sociales, Vol. 75 Issue 3/4, p89-107. 19p.
- Sheikh, S., Sarwar, S., & Reed, C. (2011), Teaching methods that help to build resilience to extremism: rapid evidence assessment (Research Report DFE-RR120). Department for Education, UK
- Spiliotopoulou Constantina (2016-2018), Extremism and 'Prevent': the need to trust in Democratic Awareness and Political literacy in school education. An information guide for teachers, Directorate of Secondary Education of Piraeus, Greece, Erasmus+KA2, DEMOKLEOS

Βιβλιογραφία Περί Εξτρεμισμού

- Agamben, Giorgio, Homo Sacer: Κυρίαρχη Εξουσία και Γυμνή Ζωή, επιμ. Γιάννης Σταυρακάκης, Scripta, Αθήνα, 2005.
- Agamben, Giorgio, Κατάσταση Εξαίρεσης, μετάφρ. Μαρία Οικονομίδου, Πατάκης, Αθήνα, 2007
- Alcock, P., Erskine, A. & May, M., The student's companion to social policy. (2nd Edition). UK: Blackwell Publishers Ltd, 2003.
- Alexander J. C., "Modern, Anti, Post, and Neo: How Social Theories Have Tried to Understand the "New World" of "Our Time"", Zeitschrift fur Sociologie 23 (3), 1994
- Anthias, F. (2001). Looking at Ethnicity and Class. The Concept of 'Social Division' and Theorising Social Stratification. Sociology.35 (4), pp. 835-854. Available from: <http://soc.sagepub.com/content/35/4/835>
- Barbalet J, Citizenship: Rights, Struggle and Class Inequality, Milton Keynes, Open University Press 1988
- Beck Ulrich, Ziegler – Erdmann Ulf, Μια Ζωή Δική Μας, Περιηγήσεις στην Άγνωστη Κοινωνία που Ζούμε, Σκίτσα για μια Ανάλυση της Κοινωνίας Βασισμένη σε Βιογραφίες, Νήσος, Σειρά Πολιτείες 6, 2000
- Braham, P. & Janes, L., Social differences and divisions, Blackwell Publishers, UK 2002
- Breuilly, J., Nationalism and the State. Manchester: Manchester University Press, 1993
- Bufacchi V., 'Two Concepts of Violence', Political Studies Association 3, 193-204, 2005

- Buzan Barry, People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era, London: Harvester Wheatsheaf, 2nd edn., 1991
- Buzan, Barry People, States and Fear, The National Security Problem in International Relations, Brighton: Wheatsheaf , 1983
- Carl Friedrich and Z. K. Brzezinski, Totalitarian Dictatorship and Autocracy, Harvard University Press, 2nd edn. 1967
- Carl Schmitt, State, Movement, People: The Triadic Structure of the Political Unity ; The Question of Legality, Plutarch Press, 2001
- Carl Schmitt. The Concept of the Political ,The University of the Chicago Press, Chicago 2007
- Cohen, J., Changing Paradigms of Citizenship and the Exclusiveness of the Demos. International Sociology, 14(3), 1999
- D.D. Raphael, Problems of Political Philosophy, London: Macmillan Education 1990
- David Runciman, Πολιτική, μια μικρή ιστορία., Εκδόσεις Πατάκη, 2016
- Foucault M., Discipline and punish: The birth of the prison, Vintage, New York, 1979
- H. Sabine, Ιστορία των πολιτικών θεωριών, Ατλαντίς, Αθήνα (1η αγγλική έκδοση 1937).
- Habermas J., Communication and the evolution of society, Henemann, London 1979
- Hall Steve, Winlow Simon, Rehabilitating Leviathan: Reflections on the state, economic regulation and violence reduction, στο: Theoretical Criminology, 7, (2), 2003
- Hannah Arendt, The Origins of Totalitarianism, Meridian Books , New York, 1962
- Hirsch, Joachim, Θεωρητικές Παρατηρήσεις πάνω στο Αστικό Κράτος και την Κρίση του, στο Πουλαντζάς, Νίκος, Η Κρίση του Κράτους, Παπαζήσης, Αθήνα, 1990
- Hirsch, Joachim, Φορντισμός και Μεταφορντισμός: Η παρούσα κρίση και οι συνέπειες της, στο Bonefeld, Werner, Holloway, John (επιμ.), Μεταφορντισμός και Κοινωνική Μορφή: Μια μαρξιστική συζήτηση για το μεταφορντικό κράτος, μετάφρ. Γιώργος Αντωνίου, Εξά-ντας, Αθήνα, 1991.
- Immanuel Wallerstein, Για να καταλάβουμε τον κόσμο μας – Εισαγωγή στην Ανάλυση των Κοσμοσυστημάτων, Επιμέλεια: Σπύρος Μαρκέτος, Εκδόσεις ΘΥΡΑΘΕΝ
- Immanuel Wallerstein, Σύγκρουση Πολιτισμών – Η μεγάλη εικόνα και το μελλοντικό σχήμα, Επιμέλεια: Σπύρος Μαρκέτος, Εκδόσεις ΘΥΡΑΘΕΝ
- Kaldor, Mary, Global Civil Society: An Answer to War, Polity, Cambridge, 2003
- Max Weber in Weber's Rationalism and Modern Society, translated and edited by Tony Waters and Dagmar Waters. Palgrave Books 2015
- Nietzsche F., «Πέραν του Καλού και του Κακού», Μαρής, Αθήνα 1953
- Parkin D. Violence and Will στο Riches D. (ed) 1986

- Sassen, S. Χωρίς Έλεγχο; Η εθνική κυριαρχία, η μετανάστευση και η ιδιότητα του πολίτη την εποχή της παγκοσμιοποίησης. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2003,
- Sigmund Freud, *Civilisation, War and Death*, London: Hogarth Press, 1939
- Smith (eds.), *International Relations Theory Today*, Oxford, 1995
- Weber, Max, Βασικές Έννοιες Κοινωνιολογίας, μετάφρ. Μιχάλης Γ. Κυπραίος,
- Wilhelm Heitmeyer, «Gruppenbezogene Menschenfeindlichkeit» [«Εχθρότητα κατά ανθρώπων αναφορικά με την ομάδα»], στο Wilhelm Heitmeyer (επιμ.), *Deutsche Zustände* [Γερμανικές καταστάσεις], τόμ. 3, Φρανκφούρτη, Suhrkamp, 2005
- Ι. Μανωλεδάκης, Ασφάλεια κράτους ή ελευθερία;, στον τόμο Α. Μανιτάκης – Α. Τάκης (επιμ.), *Τρομοκρατία και δικαιώματα*, Αθήνα, εκδ. Σαββάλας, 2004
- Νίκος Κοτζιάς, Παγκοσμιοποίηση, Η Ιστορική θέση, το μέλλον και η πολιτική σημασία, Σειρά Αναστοχασμός, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2003 σελ 46-48
- Ούλριχ Μπεκ, Τι είναι Παγκοσμιοποίηση, Λανθασμένες αντιλήψεις και Απαντήσεις, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1998.
- Παναγιώτης Κονδύλης, Από τον 20ο στον 21ο αιώνα. Τομές στην πλανητική πολιτική περί το 2000, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1998
- Anderson, J., «On analysis of group composition», στο Lee, R. & De Vore, I. (eds) *Man the hunter*. New York, Aldine, 1968
- Benjamin, Walter, Για μια Κριτική της Βίας, μετάφρ. Λεωνίδας Μαρσιανός, Ελευθεριακή Κουλτούρα, Αθήνα, 2002
- Donatella della Porta, *Research on Social Movements and Political Violence*, Special Issue on Political Violence, Springer Science + Business Media, 15 July 2008
- Donatella Della Porta, *Κοινωνικά Κινήματα, Πολιτική Βία και Κράτος*, Κέμπριτζ: Cambridge University Press, 1995
- Elisabeth Stanko, *The Meanings of Violence*, Routledge, 2003 New York - 316
- G. Sorel, *Reflexions sur la violence*, Παρίσι 1912, σελ. 120. (Ελληνική έκδοση: Σκέψεις για τη βία, Πανοπτικό
- Georges Labica, *Η βία; Ποια βία;*, Εκδόσεις Εκτός Γραμμής, Αθήνα 2014
- Lorenz, *Επιθετικότητα, Χατζηνικολής*, Αθήνα 1978, σελ. 182
- Pareto, Vilfredo, *Η Χρήση της Βίας στην Κοινωνία*, στο: *Οι Κλασικοί της Κοινωνιολογίας*, μετάφρ. Κώστας Κατηφόρης, Δημήτρης Κουνελάκης, Γιάννης Παπαδάκης, Αλέκος Σακκάς, επιμ. Φεραρότι Φ., Οδυσσέας, Αθήνα, Οδυσσέας 2010
- Βόλφγκανγκ Σόφσκι, *Πραγματεία περί της βίας*, Λιβάνης- Νέα Σύνορα, 1998
- Λ. Φεραγιόλι, *Βία και πολιτική*, Αθήνα, εκδ. Στοχαστής, 1985

- Ν. Ε. Κουράκης, Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, τ. Β΄, 1991
- Σωτήρης Δημητρίου, Μορφές Βίας, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2003
- Χανα Αρέντ, Περί Βίας, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2000
- Enlightenment Contested : Philosophy, Modernity, and the Emancipation of Man by Jonathan I. Israel , Oxford 2006
- Giddens Anthony, Οι συνέπειες της Νεωτερικότητας, Κριτική, Αθήνα, 2001.
- Hall S. & Gieben B., Η διαμόρφωση της νεωτερικότητας, Σαββάλας, Αθήνα, 2003
- Harvey D., Η κατάσταση της Μετανεωτερικότητας, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007
- Jameson F., “Postmodernism and consumer society”, in: H. Foster (ed.), The anti-aesthetic: Essays on postmodern culture, Bay Press, Port Townsend, WA, 1983
- Reichenbach R., “Postmodern Knowledge, Modern Beliefs, and the Curriculum”, Educational Philosophy and Theory 31 (2), 1999
- Taylor B., “Postmodern Theory”, in: S. May & D. Mumby (eds), Engaging organizational communication theory and research: Multiple perspectives Έ Sage, Thousand Oaks CA, 2004
- Ίγκλετον Τ., Οι αυταπάτες της νεωτερικότητας, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
- Συριοπούλου-Δελλή Χ., Η παιδεία στη μετανεωτερική εποχή: Η περίπτωση της ειδικής αγωγής, Γρηγόρης, Αθήνα, 2003
- Φρυδάκη Ε., Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης, Κριτική, Αθήνα, 2009

Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων Προγράμματος DemoKleos Ελλάδα

Περιγραφή δείγματος

Στη μελέτη έλαβαν μέρος 277 μαθητές. Το 53,1% των συμμετεχόντων ήταν αγόρια και το 46,9% ήταν κορίτσια (Πίνακας 1). Το 82,7% των μαθητών ήταν ηλικίας από 12 – 15 ετών ενώ το υπόλοιπο 17,3% ήταν ηλικίας από 16 – 18 ετών. Το 94,6% των μαθητών ήταν από την Ελλάδα, ενώ οι υπόλοιποι μαθητές ήταν από την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Αίγυπτο, την Ουκρανία, το Πακιστάν και την Πολωνία.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Φύλο	Αγόρι	147	53,1
	Κορίτσι	130	46,9
Ηλικία	12 - 15 ετών	229	82,7
	16 - 18 ετών	48	17,3

Πίνακας 1

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών (97,8%) δήλωσε ότι ζει με τους γονείς. Το 68,0% των μαθητών δήλωσε ότι εργάζονται και οι δύο γονείς, το 27,1% δήλωσε ότι εργάζεται ο ένας γονιός, ενώ το 4,0% δήλωσε ότι δεν εργάζεται κανένας από τους δύο γονείς.

Απόψεις μαθητών

Το 78,3% των μαθητών δήλωσε ότι η οικογένειά του αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του σε μεγάλο βαθμό. Το 17,4% δήλωσε ότι αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του αλλά σε μικρό βαθμό. Το 2,5% των μαθητών δήλωσε ότι η οικογένειά του δεν αντιλαμβάνεται καθόλου τις ανάγκες του.

Από τον Πίνακα 2 παρατηρούμε ότι στους μισούς περίπου μαθητές (50,2%) αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο αλλά λίγο. Το 18,1% των μαθητών δήλωσε ότι δεν του αρέσει πολύ να πηγαίνει στο σχολείο. Το 19,9% των μαθητών δήλωσε ότι του αρέσει πολύ να πηγαίνει στο σχολείο ενώ το υπόλοιπο 11,9% δήλωσε ότι δεν του αρέσει καθόλου.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Σου αρέσει να πηγαίνεις σχολείο;	Καθόλου	33	11,9
	Όχι πολύ	50	18,1
	Ναι λίγο	139	50,2
	Ναι πολύ	55	19,9

Πίνακας 2

Από τον Πίνακα 3 παρατηρούμε ότι το 45,1% των μαθητών θα περιέγραφε τον εαυτό του ως καλό μαθητή. Το 44,0% θα περιέγραφε τον εαυτό του ως μέτριο μαθητή. Το 7,6% των μαθητών θα περιέγραφε τον εαυτό του ως μαθητή με δυσκολίες. Το 3,3% δήλωσε κάτι άλλο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα περιέγραφες τον εαυτό σου ως	Καλό μαθητή	125	45,1
	Μέτριο μαθητή	122	44,0
	Μαθητή με δυσκολίες	21	7,6
	Άλλο	9	3,3

Πίνακας 3

Οι βασικές εξωσχολικές δραστηριότητες που παρακολουθούν οι μαθητές είναι οι ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, κλπ), ο αθλητισμός (κολύμβηση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, κλπ) και η μουσική/χορός.

Από τον Πίνακα 4 παρατηρούμε ότι το 52,7% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα ήθελε να έχει περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες. Το 47,3% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Οι

βασικότεροι λόγοι που τα παιδιά δεν θέλουν να έχουν περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες είναι η έλλειψη χρόνου, η οικονομική δυσκολία, η διαφωνία των γονέων και η σκνηρία. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες που θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές είναι κατά βάση ο αθλητισμός (κολύμβηση, πετοσφαίριση, γυμναστήριο, κλπ), ο χορός και η ζωγραφική.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να έχεις περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες;	Ναι	131	47,3
	Όχι	146	52,7

Πίνακας 4

Το 85,6% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα ήθελε να αντικαταστήσει ορισμένες δραστηριότητες που ήδη παρακολουθεί με κάποιες άλλες (Πίνακας 5). Το 14,4% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να αντικαταστήσεις ορισμένες δραστηριότητες που ήδη παρακολουθείς με κάποιες άλλες;	Ναι	40	14,4
	Όχι	237	85,6

Πίνακας 5

Απόψεις των μαθητών σχετικά με το σχολικό περιβάλλον

Από τον Πίνακα 6 παρατηρούμε ότι το 56,0% των μαθητών θεωρεί ότι οι καθηγητές του καταλαβαίνουν τις ανάγκες του. Το 44,0% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι οι καθηγητές σου καταλαβαίνουν τις ανάγκες σου;	Ναι	155	56,0
	Όχι	122	44,0

Πίνακας 6

Από τον Πίνακα 7 παρατηρούμε ότι το 88,4% των μαθητών θεωρεί ότι η οικογένεια και το σχολείο του παρέχουν τα εφόδια που χρειάζεται για την εξέλιξή του. Το 11,6% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Άλλες χρήσιμες πηγές πληροφόρησης και στήριξης, για τους μαθητές που δήλωσαν όχι είναι το διαδίκτυο και οι φίλοι.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η οικογένεια και το σχολείο σου παρέχουν τα εφόδια που χρειάζεσαι για την εξέλιξή σου;	Ναι	245	88,4
	Όχι	32	11,6

Πίνακας 7

Από τον Πίνακα 8 παρατηρούμε ότι το 80,1% των μαθητών θα απαντούσε σε κάποιον που θα του έλεγε ότι το σχολείο είναι «χάσιμο χρόνου» ότι έχει άδικο. Το 13,4% θα απαντούσε ότι έχει δίκιο ενώ το 6,5% των μαθητών θα απαντούσε ότι αυτό εξαρτάται.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Τι θα απαντούσες αν κάποιος σου έλεγε ότι το σχολείο είναι "χάσιμο χρόνο";	Έχει δίκιο	37	13,4
	Έχει άδικο	221	80,1
	Εξαρτάται	18	6,5

Πίνακας 8

Από τον Πίνακα 9 παρατηρούμε ότι το 60,6% των μαθητών δήλωσε ότι δεν πληγώνεται όταν οι καθηγητές του βρίσκουν λάθη σε αυτό ή στον τρόπο που κάνει τις εργασίες του. Το 39,4% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πληγώνεσαι όταν οι καθηγητές σου βρίσκουν λάθη σε σένα ή στον τρόπο που κάνεις τις εργασίες σου;	Ναι	109	39,4
	Όχι	168	60,6

Πίνακας 9

Από τον Πίνακα 10 παρατηρούμε ότι το 43,6% των μαθητών δήλωσε ότι δεν πληγώνεται όταν οι συμμαθητές του αστειεύονται με θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά, το χαρακτήρα, την καταγωγή, ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό του. Το 40,7% δήλωσε ότι πληγώνεται. Το 11,4% των μαθητών δήλωσε ότι εξαρτάται εάν θα πληγωθεί ή όχι ενώ το 4,4% δήλωσε ότι δεν ξέρει ή δεν το νοιάζει.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πληγώνεσαι όταν οι συμμαθητές σου αστειεύονται με θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά, το χαρακτήρα, την καταγωγή, ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό σου;	Ναι	111	40,7
	Όχι	119	43,6
	Εξαρτάται	31	11,4
	Δεν ξέρω/ Δεν με νοιάζει	12	4,4

Πίνακας 10

Από τον Πίνακα 11 παρατηρούμε ότι το 57,8% των μαθητών δήλωσε ότι έχει παραβρεθεί σε επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού. Το 42,2% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Από τους μαθητές που απάντησαν θετικά, το 62,9% δήλωσε ότι έχει παραβρεθεί ως θεατής, το **30,2% ως θύμα**, το 4,4% ως θύτης και το υπόλοιπο 2,5% είτε ως θεατής είτε ως θύμα είτε ως θύτης.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού;	Ναι	160	57,8
	Όχι	117	42,2

Πίνακας 11

Από τον Πίνακα 12 παρατηρούμε ότι το 35,0% των μαθητών δήλωσε ότι το ικανοποιεί αρκετά η προσοχή που δείχνουν σε θέματα σχολικού εκφοβισμού οι καθηγητές του σχολείου του, το 44,8% δήλωσε ότι το ικανοποιεί πολύ, το 11,6% δήλωσε ότι δεν το ικανοποιεί καθόλου και το υπόλοιπο 7,6% των μαθητών ότι το ικανοποιεί λίγο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Σε ικανοποιεί η προσοχή που δείχνουν σε τέτοια θέματα οι καθηγητές του σχολείου σου;	Καθόλου	32	11,6
	Λίγο	21	7,6
	Αρκετά	97	35,0
	Όχι πολύ	61	22,0
	Ναι πολύ	66	23,8

Πίνακας 12

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών (94,6%) δήλωσε ότι θα επίλυε μια επίθεση σχολικού εκφοβισμού μέσω των καθηγητών και της οικογένειας.

Από τον Πίνακα 13 παρατηρούμε ότι το 88,8% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα του άρεσε να το φοβούνται οι γύρω του. Το 11,2% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα σου άρεσε να σε φοβούνται οι γύρω σου;	Ναι	31	11,2
	Όχι	246	88,8

Πίνακας 13

Από τον Πίνακα 14 παρατηρούμε ότι το 85,6% των μαθητών δήλωσε ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 11,6% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ μόλις το 2,9% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	8	2,9
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	32	11,6
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	237	85,6

Πίνακας 14

Από τον Πίνακα 15 παρατηρούμε ότι το 46,9% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος. Το 41,2% δήλωσε ότι ίσως θα ήθελε ενώ το υπόλοιπο 11,9% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος;	Ναι	130	46,9
	Ίσως	114	41,2
	Όχι	33	11,9

Πίνακας 15

Από τον Πίνακα 16 παρατηρούμε ότι το 73,6% των μαθητών δήλωσε ότι το προσφυγικό είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 23,1% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ μόλις το 3,2% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι το προσφυγικό είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	9	3,2
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	64	23,1
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	204	73,6

Πίνακας 16

Από τον Πίνακα 17 παρατηρούμε ότι το 70,8% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την προστασία των προσφύγων. Το 29,2% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την προστασία των προσφύγων;	Ναι	196	70,8
	Όχι	81	29,2

Πίνακας 17

Από τον Πίνακα 18 παρατηρούμε ότι το 80,5% των μαθητών δήλωσε ότι θα το στενοχωρούσε να δει ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει. Το 11,9% δήλωσε ότι ίσως θα το στενοχωρούσε ενώ το υπόλοιπο 7,6% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα σε στενοχωρούσε να δεις ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει;	Ναι	223	80,5
	Ίσως	33	11,9
	Όχι	21	7,6

Πίνακας 18

Από τον Πίνακα 19 παρατηρούμε ότι το 81,9% των μαθητών δήλωσε ότι η εγκληματικότητα είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 15,9% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ μόλις το 2,2% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η εγκληματικότητα είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	6	2,2
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	44	15,9
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	227	81,9

Πίνακας 19

Από τον Πίνακα 20 παρατηρούμε ότι το 58,1% των μαθητών δήλωσε ότι δεν γνωρίζει εάν μπορεί ως πολίτης να συμβάλλει στην καταπολέμηση του εγκλήματος. Το 25,6% των μαθητών απάντησε αρνητικά ενώ το 16,2% των μαθητών απάντησε καταφατικά. Ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο μπορούν οι πολίτες να συμβάλλουν στην καταπολέμηση του εγκλήματος είναι, σύμφωνα με τους μαθητές, η καταγγελία στην αστυνομία.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι ως πολίτης μπορείς να συμβάλεις στην καταπολέμηση του εγκλήματος;	Δεν γνωρίζω	161	58,1
	Ναι	45	16,2
	Όχι	71	25,6

Πίνακας 20

Από τον Πίνακα 21 παρατηρούμε ότι το 50,5% των μαθητών δήλωσε ότι η θανατική ποινή δεν μπορεί να συμβάλει στη μείωση του εγκλήματος. Το 31,0% των μαθητών απάντησε καταφατικά ενώ το 18,4% των μαθητών απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η θανατική ποινή μπορεί να συμβάλει στη μείωση του εγκλήματος;	Δεν γνωρίζω	51	18,4
	Ναι	86	31,0
	Όχι	140	50,5

Πίνακας 21

Από τον Πίνακα 22 παρατηρούμε ότι το 47,7% των μαθητών δήλωσε ότι η βία στους αθλητικούς χώρους είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα. Σχεδόν το ίδιο ποσοστό (47,3%) των μαθητών δήλωσε ότι είναι πολύ σοβαρό ζήτημα ενώ μόλις το 5,1% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πιστεύεις ότι η βία στους αθλητικούς χώρους είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	14	5,1
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	132	47,7
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	131	47,3

Πίνακας 22

Από τον Πίνακα 23 παρατηρούμε ότι το 59,9% των μαθητών δήλωσε ότι δεν έχει παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός. Το 40,1% απάντησε καταφατικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός;	Ναι	111	40,1
	Όχι	166	59,9

Πίνακας 23

Από τον Πίνακα 24 παρατηρούμε ότι το 40,1% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την εξάλειψη της βίας στον αθλητισμό. Το 32,9% δήλωσε ότι ίσως θα ήθελε ενώ το υπόλοιπο 27,1% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την εξάλειψη της βίας στον αθλητισμό;	Ναι	91	32,9
	Ίσως	111	40,1
	Όχι	75	27,1

Πίνακας 24

Από τον Πίνακα 25 παρατηρούμε ότι το 64,6% των μαθητών θεωρεί ακραίες τις εκφράσεις μίσους, οι οποίες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να διαπράξουν βία εναντίον άλλων ανθρώπων. Το 79,1% των μαθητών θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει πράξεις βίας όπως, για παράδειγμα, μία δολοφονία. Το 54,9% θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει προσβολές ή άσεμνες φωτογραφίες. Το 57,0% των μαθητών θεωρεί ακραίο το διαδικτυακό «τρολάρισμα» ή «bullying». Το 38,6% των μαθητών θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει ακραίες μορφές βίας, όπως μία δολοφονία, με «αστείο» τρόπο (για παράδειγμα ένα κόμικ ή ένα βιντεοπαιχνίδι). Το 37,2% των μαθητών το θεωρεί λιγότερο ακραίο. Το 46,6% των μαθητών θεωρεί ακραία τα περιεχόμενα που ενημερώνουν σχετικά με θανάτους άμαχων πληθυσμών σε εμπόλεμες ζώνες. Το 30,7% των μαθητών τα θεωρεί λιγότερο ακραία. Το 45,1% των μαθητών θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που προτείνει την εκδίωξη όλων των μειονοτικών ομάδων. Το 40,4% των μαθητών το θεωρεί λιγότερο

Ληστείες τραπεζών	146 (52,7)	44 (15,9)	87 (31,4)
Διακίνηση ναρκωτικών ουσιών	101 (36,5)	31 (11,2)	145 (52,3)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 26

Από τον Πίνακα 27 παρατηρούμε ότι το 66,1% των μαθητών διαφωνεί απόλυτα με το ότι θα επιθυμούσε να επισκεφτεί στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας. Το 83,0% συμφωνεί απόλυτα ή σχεδόν συμφωνεί με το ότι θα ενημέρωνε τον τηλεφωνικό του πάροχο ή θα κλείδωνε την ιστοσελίδα σε περίπτωση που ανακάλυπτε στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας. Το 56,7% των μαθητών διαφωνεί απόλυτα με το ότι είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση.

	Διαφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Σχεδόν διαφωνώ	Σχεδόν συμφωνώ
Θα επιθυμούσα να επισκεφτώ στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας.	183 (66,1)	20 (7,2)	45 (16,2)	29 (10,5)
Σε περίπτωση που ανακάλυπτα στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας θα ενημέρωνα τον τηλεφωνικό μου πάροχο ή θα κλείδωνα την ιστοσελίδα.	19 (6,9)	120 (43,3)	28 (10,1)	110 (39,7)
Είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση.	157 (56,7)	23 (8,3)	44 (15,9)	53 (19,1)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 27

Από τον Πίνακα 28 παρατηρούμε ότι οι μαθητές έχουν θετική γνώμη για έναν κάτοικο αλβανικής καταγωγής (56,7%), για έναν κάτοικο ελληνικής καταγωγής (73,3%), για έναν κάτοικο γερμανικής καταγωγής (57,8), για έναν πρόσφυγα (47,3%), για έναν κάτοικο μουσουλμανικού θρησκεύματος (43,0%) και για έναν κάτοικο χριστιανικού θρησκεύματος (71,8%). Ουδέτερη (ούτε θετική ούτε

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζεις εσύ και η οικογένειά σου;	Ποτέ	49	17,7
	Σχεδόν ποτέ	73	26,4
	Ναι τις περισσότερες φορές	142	51,3
	Ναι πάντα	13	4,7

Πίνακας 29

Από τον Πίνακα 30 παρατηρούμε ότι το 57,8% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας. Το 22,7% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 10,1% δήλωσε πάντα ενώ το 9,4% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας;	Ποτέ	26	9,4
	Σχεδόν ποτέ	63	22,7
	Ναι τις περισσότερες φορές	160	57,8
	Ναι πάντα	28	10,1

Πίνακας 30

Από τον Πίνακα 31 παρατηρούμε ότι το 54,5% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά. Το 35,7% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 5,4% δήλωσε πάντα ενώ το 4,3% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ η Δικαιοσύνη δεν αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πιστεύετε ότι η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά;	Ποτέ	12	4,3
	Σχεδόν ποτέ	99	35,7
	Ναι τις περισσότερες φορές	151	54,5
	Ναι πάντα	15	5,4

Πίνακας 31

Από τον Πίνακα 32 παρατηρούμε ότι το 61,4% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου. Το 21,3% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 11,2% δήλωσε πάντα ενώ το 6,1% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ το Δημοκρατικό Πολίτευμα δεν έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου;	Ποτέ	17	6,1
	Σχεδόν ποτέ	59	21,3
	Ναι τις περισσότερες φορές	170	61,4
	Ναι πάντα	31	11,2

Πίνακας 32

Από τον Πίνακα 33 παρατηρούμε ότι το 57,4% των μαθητών δήλωσε ότι εφόσον όλοι έχουν ίσα δικαιώματα, θα πρέπει πάντα να προστατεύονται εξίσου οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων. Το 30,0% δήλωσε τις περισσότερες φορές, το 7,2% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 5,4% δήλωσε ποτέ.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Εφόσον όλοι έχουν ίσα δικαιώματα, θεωρείτε ότι θα πρέπει να προστατεύονται εξίσου οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων;	Ποτέ	15	5,4
	Σχεδόν ποτέ	20	7,2
	Ναι τις περισσότερες φορές	83	30,0
	Ναι πάντα	159	57,4

Πίνακας 33

Από τον Πίνακα 34 παρατηρούμε ότι το 55,2% των μαθητών δήλωσε ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντα να προστατεύεται και να γίνεται σεβαστή ως βασικός θεμέλιος λίθος της συλλογικής δράσης στην κοινωνία. Το 33,9% δήλωσε τις περισσότερες φορές, το 7,2% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 3,6% δήλωσε ποτέ.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντα να προστατεύεται και να γίνεται σεβαστή ως βασικός θεμέλιος λίθος της συλλογικής δράσης στην κοινωνία;	Ποτέ	10	3,6
	Σχεδόν ποτέ	20	7,2
	Ναι τις περισσότερες φορές	94	33,9
	Ναι πάντα	153	55,2

Πίνακας 34

Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων Προγράμματος DemoKleos

Κύπρος

Περιγραφή δείγματος

Στη μελέτη έλαβαν μέρος 200 μαθητές. Το 50,5% των συμμετεχόντων ήταν κορίτσια και το 49,5% ήταν αγόρια (Πίνακας 1). Το 74,5% των μαθητών ήταν ηλικίας από 12 – 15 ετών ενώ το υπόλοιπο 25,5% ήταν ηλικίας από 16 – 18 ετών. Το 95,5% των μαθητών ήταν από την Κύπρο, ενώ οι υπόλοιποι μαθητές ήταν από την Ελλάδα και την Νότιο Αφρική.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Φύλο	Αγόρι	99	49,5
	Κορίτσι	101	50,5
Ηλικία	12 - 15 ετών	149	74,5
	16 - 18 ετών	51	25,5

Πίνακας 1

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών (98,0%) δήλωσε ότι ζει με τους γονείς. Το 77,0% των μαθητών δήλωσε ότι εργάζονται και οι δύο γονείς, το 20,0% δήλωσε ότι εργάζεται ο ένας γονιός, ενώ το 3,0% δήλωσε ότι δεν εργάζεται κανένας από τους δύο γονείς.

Απόψεις μαθητών

Το 79,5% των μαθητών δήλωσε ότι η οικογένειά του αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του σε μεγάλο βαθμό. Το 19,5% δήλωσε ότι αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του αλλά σε μικρό βαθμό. Το 1,0% των μαθητών δήλωσε ότι η οικογένειά του δεν αντιλαμβάνεται καθόλου τις ανάγκες του.

Από τον Πίνακα 2 παρατηρούμε ότι στους μισούς περίπου μαθητές (48,0%) αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο αλλά λίγο. Το 21,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν του αρέσει καθόλου να πηγαίνει στο σχολείο. Το 21,0% των μαθητών δήλωσε ότι του αρέσει πολύ να πηγαίνει στο σχολείο ενώ το υπόλοιπο 9,5% δήλωσε ότι δεν του αρέσει πολύ.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Σου αρέσει να πηγαίνεις σχολείο;	Καθόλου	43	21,5
	Όχι πολύ	19	9,5
	Ναι λίγο	96	48,0
	Ναι πολύ	42	21,0

Πίνακας 2

Από τον Πίνακα 3 παρατηρούμε ότι το 54,0% των μαθητών θα περιέγραφε τον εαυτό του ως καλό μαθητή. Το 42,0% θα περιέγραφε τον εαυτό του ως μέτριο μαθητή. Το 4,0% των μαθητών θα περιέγραφε τον εαυτό του ως μαθητή με δυσκολίες.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα περιέγραφες τον εαυτό σου ως	Καλό μαθητή	108	54,0
	Μέτριο μαθητή	84	42,0
	Μαθητή με δυσκολίες	8	4,0

Πίνακας 3

Οι βασικές εξωσχολικές δραστηριότητες που παρακολουθούν οι μαθητές είναι οι ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, κλπ), ο αθλητισμός (κολύμβηση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, κλπ) και η μουσική/χορός.

Από τον Πίνακα 4 παρατηρούμε ότι το 63,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα ήθελε να έχει περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες. Το 36,5% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες που θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές είναι κατά βάση ο αθλητισμός (κολύμβηση, πετοσφαίριση, γυμναστήριο, κλπ), ο χορός και η ζωγραφική.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να έχεις περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες;	Ναι	73	36,5
	Όχι	127	63,5

Πίνακας 4

Το 85,6% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα ήθελε να αντικαταστήσει ορισμένες δραστηριότητες που ήδη παρακολουθεί με κάποιες άλλες (Πίνακας 5). Το 14,4% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να αντικαταστήσεις ορισμένες δραστηριότητες που ήδη παρακολουθείς με κάποιες άλλες;	Ναι	40	14,4
	Όχι	237	85,6

Πίνακας 5

Απόψεις των μαθητών σχετικά με το σχολικό περιβάλλον

Από τον Πίνακα 6 παρατηρούμε ότι το 54,5% των μαθητών θεωρεί ότι οι καθηγητές του δεν καταλαβαίνουν τις ανάγκες του. Το 45,5% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι οι καθηγητές σου καταλαβαίνουν τις ανάγκες σου;	Ναι	91	45,5
	Όχι	109	54,5

Πίνακας 6

Από τον Πίνακα 7 παρατηρούμε ότι το 88,5% των μαθητών θεωρεί ότι η οικογένεια και το σχολείο του παρέχουν τα εφόδια που χρειάζεται για την εξέλιξή του. Το 11,5% των μαθητών δήλωσε το

αντίθετο. Άλλη χρήσιμη πηγή πληροφόρησης και στήριξης, για τους μαθητές που δήλωσαν όχι είναι το διαδίκτυο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η οικογένεια και το σχολείο σου παρέχουν τα εφόδια που χρειάζεσαι για την εξέλιξή σου;	Ναι	177	88,5
	Όχι	23	11,5

Πίνακας 7

Από τον Πίνακα 8 παρατηρούμε ότι το 70,7% των μαθητών θα απαντούσε σε κάποιον που θα του έλεγε ότι το σχολείο είναι «χάσιμο χρόνου» ότι έχει άδικο. Το 25,0% θα απαντούσε ότι έχει δίκιο ενώ το 4,3% των μαθητών θα απαντούσε ότι αυτό εξαρτάται.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Τι θα απαντούσες αν κάποιος σου έλεγε ότι το σχολείο είναι "χάσιμο χρόνου";	Έχει δίκιο	47	25,0
	Έχει άδικο	133	70,7
	Εξαρτάται	8	4,3

Πίνακας 8

Από τον Πίνακα 9 παρατηρούμε ότι το 71,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν πληγώνεται όταν οι καθηγητές του βρίσκουν λάθη σε αυτό ή στον τρόπο που κάνει τις εργασίες του. Το 29,0% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πληγώνεσαι όταν οι καθηγητές σου βρίσκουν λάθη σε σένα ή στον τρόπο που κάνεις τις εργασίες σου;	Ναι	58	29,0
	Όχι	142	71,0

Πίνακας 9

Από τον Πίνακα 10 παρατηρούμε ότι το 47,6% των μαθητών δήλωσε ότι πληγώνεται όταν οι συμμαθητές του αστειεύονται με θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά, το χαρακτήρα, την καταγωγή, ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό του. Το 39,9% δήλωσε ότι δεν πληγώνεται. Το 11,9% των μαθητών δήλωσε ότι εξαρτάται εάν θα πληγωθεί ή όχι ενώ το 0,6% (1 μαθητής) δήλωσε ότι δεν ξέρει ή δεν το νοιάζει.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πληγώνεσαι όταν οι συμμαθητές σου αστειεύονται με θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά, το χαρακτήρα, την καταγωγή, ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό σου;	Ναι	80	47,6
	Όχι	67	39,9
	Εξαρτάται	20	11,9
	Δεν ξέρω/ Δεν με νοιάζει	1	0,6

Πίνακας 10

Από τον Πίνακα 11 παρατηρούμε ότι το 51,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν έχει παραβρεθεί σε επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού. Το 48,5% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Από τους μαθητές που απάντησαν θετικά, το 52,7% δήλωσε ότι έχει παραβρεθεί ως θεατής, το 38,7% ως θύμα, το 7,5% ως θύτης και το υπόλοιπο 1,1% είτε ως θύμα είτε ως θύτης.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού;	Ναι	97	48,5
	Όχι	103	51,5

Πίνακας 11

Από τον Πίνακα 12 παρατηρούμε ότι το 27,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν το ικανοποιεί πολύ η προσοχή που δείχνουν σε θέματα σχολικού εκφοβισμού οι καθηγητές του σχολείου του, το 23,5% δήλωσε ότι το ικανοποιεί αρκετά, το ίδιο ποσοστό ότι το ικανοποιεί πολύ, το 14,8% δήλωσε ότι δεν το ικανοποιεί καθόλου και το υπόλοιπο 11,2% των μαθητών ότι το ικανοποιεί λίγο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Σε ικανοποιεί η προσοχή που δείχνουν σε τέτοια θέματα οι καθηγητές του σχολείου σου;	Καθόλου	29	14,8
	Λίγο	22	11,2
	Αρκετά	46	23,5
	Όχι πολύ	53	27,0
	Ναι πολύ	46	23,5

Πίνακας 12

Η πλειοψηφία των μαθητών (83,0%) δήλωσε ότι θα επίλυε μια επίθεση σχολικού εκφοβισμού μέσω των καθηγητών, της οικογένειας, της παρέας και του μαθητικού συμβουλίου.

Από τον Πίνακα 13 παρατηρούμε ότι το 85,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν θα του άρεσε να το φοβούνται οι γύρω του. Το 14,5% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα σου άρεσε να σε φοβούνται οι γύρω σου;	Ναι	29	14,5
	Όχι	171	85,5

Πίνακας 13

Από τον Πίνακα 14 παρατηρούμε ότι το 91,5% των μαθητών δήλωσε ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 7,5% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ μόλις το 1,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	2	1,0
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	15	7,5
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	183	91,5

Πίνακας 14

Από τον Πίνακα 15 παρατηρούμε ότι το 54,5% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος. Το 41,2% δήλωσε ότι ίσως θα ήθελε ενώ το υπόλοιπο 8,0% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος;	Ναι	109	54,5
	Ίσως	75	41,2
	Όχι	16	8,0

Πίνακας 15

Από τον Πίνακα 16 παρατηρούμε ότι το 77,0% των μαθητών δήλωσε ότι το προσφυγικό είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 19,0% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ μόλις το 4,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι το προσφυγικό είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	8	4,0
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	38	19,0
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	154	77,0

Πίνακας 16

Από τον Πίνακα 17 παρατηρούμε ότι το 57,5% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την προστασία των προσφύγων. Το 33,0% δήλωσε ότι ίσως θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του ενώ το 9,5% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την	Ναι	115	57,5
	Ίσως	66	33,0

προστασία των προσφύγων;	Όχι	19	9,5
--------------------------	-----	----	-----

Πίνακας 17

Από τον Πίνακα 18 παρατηρούμε ότι το 88,0% των μαθητών δήλωσε ότι θα το στενοχωρούσε να δει ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει. Το 8,5% δήλωσε ότι ίσως θα το στενοχωρούσε ενώ το υπόλοιπο 3,5% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα σε στενοχωρούσε να δεις ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει;	Ναι	176	88,0
	Ίσως	17	8,5
	Όχι	7	3,5

Πίνακας 18

Από τον Πίνακα 19 παρατηρούμε ότι το 82,5% των μαθητών δήλωσε ότι η εγκληματικότητα είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 13,0% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ το 4,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η εγκληματικότητα είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	9	4,5
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	26	13,0
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	165	82,5

Πίνακας 19

Από τον Πίνακα 20 παρατηρούμε ότι το 54,5% των μαθητών δήλωσε ότι δεν γνωρίζει εάν μπορεί ως πολίτης να συμβάλλει στην καταπολέμηση του εγκλήματος. Το 23,5% των μαθητών απάντησε θετικά ενώ το 16,2% των μαθητών απάντησε αρνητικά. Ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο μπορούν οι πολίτες να συμβάλλουν στην καταπολέμηση του εγκλήματος είναι, σύμφωνα με τους μαθητές, η καταγγελία στην αστυνομία.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι ως πολίτης μπορείς να συμβάλεις στην καταπολέμηση του εγκλήματος;	Δεν γνωρίζω	109	54,5
	Ναι	47	23,5
	Όχι	44	22,0

Πίνακας 20

Από τον Πίνακα 21 παρατηρούμε ότι το 39,5% των μαθητών δήλωσε ότι η θανατική ποινή δεν μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του εγκλήματος. Το 33,5% των μαθητών απάντησε καταφατικά ενώ το 27,0% των μαθητών απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείς ότι η θανατική ποινή μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του εγκλήματος;	Δεν γνωρίζω	54	27,0
	Ναι	67	33,5
	Όχι	79	39,5

Πίνακας 21

Από τον Πίνακα 22 παρατηρούμε ότι το 56,5% των μαθητών δήλωσε ότι η βία στους αθλητικούς χώρους είναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Το 36,5% των μαθητών δήλωσε ότι είναι λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα ενώ το 7,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου σοβαρό ζήτημα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πιστεύεις ότι η βία στους αθλητικούς χώρους είναι	Καθόλου σοβαρό ζήτημα	14	7,0
	Λιγότερο σοβαρό από άλλα ζητήματα	73	36,5
	Πολύ σοβαρό ζήτημα	113	56,5

Πίνακας 22

Από τον Πίνακα 23 παρατηρούμε ότι το 54,0% των μαθητών δήλωσε ότι δεν έχει παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός. Το 46,0% απάντησε καταφατικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Έχεις παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός;	Ναι	92	46,0
	Όχι	108	54,0

Πίνακας 23

Από τον Πίνακα 24 παρατηρούμε ότι το 36,5% των μαθητών δήλωσε ότι θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την εξάλειψη της βίας στον αθλητισμό. Το 35,5% δήλωσε ότι ίσως θα ήθελε ενώ το υπόλοιπο 28,0% απάντησε αρνητικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θα ήθελες να προσφέρεις τις γνώσεις σου εθελοντικά για την εξάλειψη της βίας στον αθλητισμό;	Ναι	73	36,5
	Ίσως	71	35,5
	Όχι	56	28,0

Πίνακας 24

Από τον Πίνακα 25 παρατηρούμε ότι το 63,5% των μαθητών θεωρεί ακραίες τις εκφράσεις μίσους, οι οποίες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να διαπράξουν βία εναντίον άλλων ανθρώπων. Το 70,0% των μαθητών θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει πράξεις βίας όπως, για παράδειγμα, μία δολοφονία. Το 60,5% θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει προσβολές ή άσεμνες φωτογραφίες. Το 57,0% των μαθητών θεωρεί ακραίο το διαδικτυακό «τρολάρισμα» ή «bullying». Το 42,5% των μαθητών θεωρεί ακραίο το περιεχόμενο που παρουσιάζει ακραίες μορφές βίας, όπως μία δολοφονία, με «αστείο» τρόπο (για παράδειγμα ένα κόμικ ή ένα βιντεοπαιχνίδι). Το 40,5% των μαθητών το θεωρεί λιγότερο ακραίο. Το 43,5% των μαθητών θεωρεί ακραία τα περιεχόμενα που ενημερώνουν σχετικά με θανάτους άμαχων πληθυσμών σε εμπόλεμες ζώνες. Το 37,0% των μαθητών τα θεωρεί λιγότερο ακραία. Το 49,5% των μαθητών θεωρεί λιγότερο ακραίο το περιεχόμενο που προτείνει την εκδίωξη όλων των μειονοτικών ομάδων. Το 36,0% των μαθητών το θεωρεί ακραίο. Το 47,0% των μαθητών θεωρεί λιγότερο ακραίο το περιεχόμενο που στρέφεται κατά του Κράτους και των θεσμών του. Το 29,5% των μαθητών το θεωρεί ακραίο.

	Ακραία	Λιγότερο Ακραία	Όχι Ακραία
Εκφράσεις μίσους, οι οποίες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να διαπράξουν βία εναντίον άλλων ανθρώπων	127 (63,5)	60 (30,0)	13 (6,5)
Περιεχόμενο που παρουσιάζει πράξεις βίας όπως, για παράδειγμα, μία δολοφονία	140 (70,0)	49 (24,5)	11 (5,5)
Περιεχόμενο που παρουσιάζει προσβολές ή άσεμνες φωτογραφίες.	121 (60,5)	53 (26,5)	26 (13,0)
Διαδικτυακό «τρολάρισμα» ή «bullying»	114 (57,0)	64 (32,0)	22 (11,0)
Περιεχόμενο που παρουσιάζει ακραίες μορφές βίας, όπως μία δολοφονία, με «αστείο» τρόπο. Για παράδειγμα ένα κόμικ ή ένα βιντεοπαιχνίδι	85 (42,5)	81 (40,5)	34 (17,0)
Περιεχόμενα που ενημερώνουν σχετικά με θανάτους άμαχων πληθυσμών σε εμπόλεμες ζώνες	87 (43,5)	74 (37,0)	39 (19,5)
Περιεχόμενο που προτείνει την εκδίωξη όλων των μειονοτικών ομάδων	72 (36,0)	99 (49,5)	29 (14,5)
Περιεχόμενο που στρέφεται κατά του Κράτους και των θεσμών του	59 (29,5)	94 (47,0)	47 (23,5)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 25

Από τον Πίνακα 26 παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί ως πράξη βίας το σπρώξιμο (62,5%), τα χτυπήματα στο σώμα (80,0%), την καταστροφή προσωπικών αντικειμένων (48,0%), τους βανδαλισμούς αγαλμάτων και συμβόλων του κράτους (51,5%) και τις ληστείες τραπεζών (40,0%). Η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί ως πράξη εκφοβισμού τις βρισιές (40,0%), τις απειλές (75,5%), τον αρνητικό σχολιασμό του ντυσίματος (45,5%), τον αρνητικό σχολιασμό της εμφάνισης (49,0%), τον αρνητικό σχολιασμό της προσωπικότητας και των επιλογών (58,5%) και τον αρνητικό σχολιασμό της καταγωγής (63,0%). Ούτε πράξη βίας ούτε εκφοβισμού θεωρεί η πλειοψηφία των μαθητών την απαγόρευση της διδασκαλίας προσφύγων σε ελληνικά σχολεία (41,0%) και την διακίνηση ναρκωτικών ουσιών (53,5%).

	Πράξη βίας	Πράξη εκφοβισμού	Τίποτα από τα δύο
Βρισιές	61 (30,5)	80 (40,0)	59 (29,5)
Απειλές	44 (22,0)	151 (75,5)	5 (2,5)
Σπρώξιμο	125 (62,5)	46 (23,0)	29 (14,5)
Χτυπήματα στο σώμα	160 (80,0)	32 (16,0)	8 (4,0)
Αρνητικός σχολιασμός του συλ ντυσίματος	34 (17,0)	91 (45,5)	75 (37,5)
Αρνητικός σχολιασμός της εμφάνισης	36 (18,0)	98 (49,0)	66 (33,0)
Αρνητικός σχολιασμός της προσωπικότητας και των επιλογών	29 (14,5)	117 (58,5)	54 (27,0)
Αρνητικός σχολιασμός της καταγωγής	35 (17,5)	126 (63,0)	39 (19,5)
Καταστροφή προσωπικών αντικειμένων	96 (48,0)	85 (42,5)	19 (9,5)
Απαγόρευση της διδασκαλίας προσφύγων σε ελληνικά σχολεία	50 (25,0)	68 (34,0)	82 (41,0)
Βανδαλισμοί αγαμάτων και συμβόλων του κράτους	103 (51,5)	45 (22,5)	52 (26,0)
Ληστείες τραπεζών	80 (40,0)	52 (26,0)	68 (34,0)
Διακίνηση ναρκωτικών ουσιών	54 (27,0)	39 (19,5)	107 (53,5)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 26

Από τον Πίνακα 27 παρατηρούμε ότι το 50,5% των μαθητών διαφωνεί απόλυτα με το ότι θα επιθυμούσε να επισκεφτεί στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας. Το 79,5% συμφωνεί απόλυτα ή σχεδόν συμφωνεί με το ότι θα ενημέρωνε τον τηλεφωνικό του πάροχο ή θα κλείδωνε την ιστοσελίδα σε περίπτωση που ανακάλυπτε στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας. Το 52,9% των μαθητών διαφωνεί απόλυτα με το ότι είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση.

	Διαφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ απόλυτα	Σχεδόν διαφωνώ	Σχεδόν συμφωνώ
Θα επιθυμούσα να επισκεφτώ στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας.	101 (50,5)	56 (28,0)	23 (11,5)	20 (10,0)
Σε περίπτωση που ανακάλυπτα στο διαδίκτυο περιεχόμενο υποκίνησης βίας θα ενημέρωνα τον τηλεφωνικό μου πάροχο ή θα κλείδωνα την ιστοσελίδα.	21 (10,5)	87 (43,5)	20 (10,0)	72 (36,0)
Είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση.	104 (52,0)	39 (19,5)	35 (17,5)	22 (11,0)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 27

Από τον Πίνακα 28 παρατηρούμε ότι οι μαθητές έχουν θετική γνώμη για έναν κάτοικο αλβανικής καταγωγής (57,5%), για έναν κάτοικο ελληνικής καταγωγής (66,5%), για έναν κάτοικο γερμανικής καταγωγής (49,5%), για έναν πρόσφυγα (59,5%) και για έναν κάτοικο χριστιανικού θρησκειώματος (69,0%). Ουδέτερη (ούτε θετική ούτε αρνητική γνώμη) έχουν οι μαθητές για έναν Ρομά (40,5%), έναν κάτοικο μουσουλμανικού θρησκειώματος (39,0%), το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Βουλής (40,5%), το αξίωμα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (42,0%) και το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. (48,0%).

Μοιρασμένα είναι τα πράγματα για το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας με το 39,0% των μαθητών να έχει ουδέτερη γνώμη και το ίδιο ποσοστό να έχει θετική γνώμη.

	Αρνητική Γνώμη	Θετική γνώμη	Ούτε θετική ούτε αρνητική γνώμη
Εναν κάτοικο αλβανικής καταγωγής	13 (6,5)	115 (57,5)	72 (36,0)
Εναν κάτοικο ελληνικής καταγωγής	29 (14,5)	133 (66,5)	38 (19,0)
Εναν κάτοικο γερμανικής καταγωγής	24 (12,0)	99 (49,5)	77 (38,5)
Εναν Ρομά	39 (19,5)	80 (40,0)	81 (40,5)
Εναν πρόσφυγα	24 (12,0)	119 (59,5)	57 (28,5)

Εναν κάτοικο μουσουλμανικού θρησκειύματος	47 (23,5)	75 (37,5)	78 (39,0)
Εναν κάτοικο χριστιανικού θρησκειύματος	15 (7,5)	138 (69,0)	47 (23,5)
Το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας	42 (21,0)	77 (38,5)	81 (40,5)
Το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Βουλής	44 (22,0)	78 (39,0)	78 (39,0)
Το αξίωμα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	42 (21,0)	74 (37,0)	84 (42,0)
Το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε.	30 (15,0)	74 (37,0)	96 (48,0)

Συχνότητα (%)

Πίνακας 28

Από τον Πίνακα 29 παρατηρούμε ότι το 41,0% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί και η οικογένειά τους. Το 25,5% δήλωσε ποτέ, το 20,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ και το 13,0% των μαθητών δήλωσε ότι πάντα μπορούν να βοηθήσουν τα πολιτικά κόμματα.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζεις εσύ και η οικογένειά σου;	Ποτέ	51	25,5
	Σχεδόν ποτέ	41	20,5
	Ναι τις περισσότερες φορές	82	41,0
	Ναι πάντα	26	13,0

Πίνακας 29

Από τον Πίνακα 30 παρατηρούμε ότι το 50,5% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας. Το 21,0% δήλωσε πάντα, το 19,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 9,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι τα Μέσα Μαζικής	Ποτέ	18	9,0

Ενημέρωση συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας;	Σχεδόν ποτέ	39	19,5
	Ναι τις περισσότερες φορές	101	50,5
	Ναι πάντα	42	21,0

Πίνακας 30

Από τον Πίνακα 31 παρατηρούμε ότι το 50,5% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά. Το 30,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 11,0% δήλωσε πάντα ενώ το 8,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ η Δικαιοσύνη δεν αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Πιστεύετε ότι η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά;	Ποτέ	16	8,0
	Σχεδόν ποτέ	61	30,5
	Ναι τις περισσότερες φορές	101	50,5
	Ναι πάντα	22	11,0

Πίνακας 31

Από τον Πίνακα 32 παρατηρούμε ότι το 52,0% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου. Το 18,0% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 17,0% δήλωσε πάντα ενώ το 13,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ το Δημοκρατικό Πολίτευμα δεν έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου;	Ποτέ	26	13,0
	Σχεδόν ποτέ	36	18,0
	Ναι τις περισσότερες φορές	104	52,0

	Ναι πάντα	34	17,0
--	-----------	----	------

Πίνακας 32

Από τον Πίνακα 33 παρατηρούμε ότι το 47,0% των μαθητών δήλωσε ότι εφόσον όλοι έχουν ίσα δικαιώματα, θα πρέπει πάντα να προστατεύονται εξίσου οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων. Το 35,0% δήλωσε τις περισσότερες φορές, το 9,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 8,5% δήλωσε ποτέ.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Εφόσον όλοι έχουν ίσα δικαιώματα, θεωρείτε ότι θα πρέπει να προστατεύονται εξίσου οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων;	Ποτέ	17	8,5
	Σχεδόν ποτέ	19	9,5
	Ναι τις περισσότερες φορές	70	35,0
	Ναι πάντα	94	47,0

Πίνακας 33

Από τον Πίνακα 34 παρατηρούμε ότι το 43,0% των μαθητών δήλωσε ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντα να προστατεύεται και να γίνεται σεβαστή ως βασικός θεμέλιος λίθος της συλλογικής δράσης στην κοινωνία. Το 36,0% δήλωσε τις περισσότερες φορές, το 13,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 7,5% δήλωσε ποτέ.

	Κατηγορία	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρείτε ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντα να προστατεύεται και να γίνεται σεβαστή ως βασικός θεμέλιος λίθος της συλλογικής δράσης στην κοινωνία;	Ποτέ	15	7,5
	Σχεδόν ποτέ	27	13,5
	Ναι τις περισσότερες φορές	72	36,0
	Ναι πάντα	86	43,0

Πίνακας 34

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα έρευνα ήταν εξαρχής, σε γενικές γραμμές, γνωστές οι απαντήσεις που θα πλειοψηφούσαν μιας και το ύφος των ερωτήσεων κινείται προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτό όμως που δεν ήταν γνωστό ήταν το ποσοστό εκείνων των απαντήσεων που θα μειοψηφούσαν και που θα καταδείκνυαν το μέγεθος εκείνο που, μειοψηφικό μεν – ιδιαίτερα σημαντικό δε, κινείται στις παρυφές του εξτρεμισμού και το οποίο θα πρέπει να προσεχθεί και να εξεταστεί. Με διαφορετικά λόγια δεν πρόκειται για μία έρευνα που ενδιαφέρεται για τις πλειοψηφικές απαντήσεις, αλλά κυρίως για εκείνες που μειοψηφούν.

Οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον μαθητών

Ένα από τα πρώτα συμπεράσματα είναι πως, στην πλειοψηφία τους οι μαθητές στην Ελλάδα, νιώθουν πως μέσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον υπάρχει κατανόηση (78,3% των μαθητών δήλωσε ότι η οικογένειά αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του σε μεγάλο βαθμό). Στον αντίποδα, ένα συνολικό ποσοστό της τάξεως του 19,9% δηλώνει ότι η οικογένεια αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του σε μικρό βαθμό ή ότι δεν τις αντιλαμβάνεται καθόλου. Ανάλογα είναι και τα ποσοστά που αφορούν στους μαθητές από την Κύπρο σε ποσοστό 79,5% και 19,5% αντίστοιχα.

Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές της Ελλάδας νιώθουν ευχάριστα και στο σχολικό τους περιβάλλον, καθώς σε ποσοστό 70,1% τους αρέσει, από πολύ έως λίγο, να πηγαίνουν σχολείο. Από την άλλη μεριά όμως, ένα σημαντικό ποσοστό 29,9% δεν του αρέσει (από πολύ έως λίγο) να πηγαίνει σχολείο. Αντίστοιχα τα ποσοστά για τους μαθητές της Κύπρου είναι 68% και 32%. Αναφορικά με τη σχέση μαθητών καθηγητών το 56,0% των μαθητών της Ελλάδας θεωρεί ότι οι καθηγητές του καταλαβαίνουν τις ανάγκες τους, ενώ το 44,0% των μαθητών δήλωσε το αντίθετο. Ανάλογα ποσοστά και στην Κύπρο με 54,5% & 45,5% αντίστοιχα. Αξίζει πάντως να προσεχθεί ότι σε σχετική ερώτηση στους μαθητές της Ελλάδας ένα ποσοστό 13,4% θεωρεί πως το σχολείο είναι «χάσιμο χρόνο», ενώ το 6,5% των μαθητών απάντησε ότι αυτό εξαρτάται. Το ποσοστό αυτό είναι κατά πολύ υψηλότερο στους μαθητές της Κύπρου με 25,0% να θεωρεί πως το σχολείο είναι «χάσιμο χρόνο» και ένα 4,3% να πιστεύει πως αυτό εξαρτάται.

Σχετικά με τις εξωσχολικές δραστηριότητες περίπου οι μισοί μαθητές θα ήθελαν να έχουν περισσότερες εξωσχολικές δραστηριότητες, αλλά δεν δύνανται λόγω έλλειψης χρόνου, διαφωνίας

που αποδεικνύει την εμπιστοσύνη των μαθητών τόσο στην οικογένεια, όσο και στο σχολείο ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα. Παρόλα αυτά ένα ποσοστό του 5,4% στην Ελλάδα, και του 17% στην Κύπρο θα αναζητούσε άλλα μέσα επίλυσης του προβλήματος. Αναφορικά με το ίδιο ζήτημα, 11,2% των μαθητών της Ελλάδας και 14,5% της Κύπρου δήλωσε πως θα του άρεσε να το φοβούνται.

Τα αθλητικά γεγονότα αποτελούν πεδίο στο οποίο οι μαθητές έρχονται, σε μεγάλο ποσοστό, σε επαφή με τη βία. 40,1% των μαθητών στην Ελλάδα δήλωσε ότι έχει παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός, ενώ το 59,9% απάντησε αρνητικά. Αντίστοιχα στην Κύπρο το ποσοστό των μαθητών που έχουν παραβρεθεί σε επεισόδιο βίας σε αθλητικό γεγονός αυξάνεται στο 46,0%.

Σχετικά με το ζήτημα της επαφής με βίαια περιστατικά, το 57,8% των μαθητών της Ελλάδας δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας. Το 22,7% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 10,1% δήλωσε πάντα ενώ το 9,4% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας. Αντίστοιχα το 50,5% των μαθητών της Κύπρου δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας. Το 21,0% δήλωσε πάντα, το 19,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ ενώ το 9,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν συμβάλλουν στην υποκίνηση μίσους και στην προώθηση της βίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Στη συγκεκριμένη ενότητα αναζητήθηκε η ευαισθητοποίηση, ή μη, των μαθητών σε ορισμένα κοινωνικά ζητήματα.

Ως προς την προστασία του περιβάλλοντος ποσοστό 11,9% στην Ελλάδα και 8% στην Κύπρο δηλώνει πως δεν θα ήθελε να προσφέρει τις γνώσεις του εθελοντικά για την προστασία του περιβάλλοντος. Το ποσοστό εκείνων που δεν θα ήθελαν να προσφέρουν εθελοντικά τις γνώσεις τους ανεβαίνει στο 27,1% για την Ελλάδα, και στο 28% για την Κύπρο αναφορικά με τη βία στα γήπεδα. Το μεγαλύτερο ποσοστό άρνησης εθελοντικής προσφοράς, για τους μαθητές της Ελλάδας, αφορά στο ζήτημα της προστασίας των προσφύγων 29,2%. Αντίθετα για την Κύπρο το ποσοστό βρίσκεται στο 9,5%.

Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα είναι τα στοιχεία στην ερώτηση αν «θα σας στενοχωρούσε να δείτε ένα παιδί προσφύγων να υποφέρει». Η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών στην Ελλάδα, 80,5%, δηλώνει ότι θα το στεναχωρούσε. Ωστόσο, το 7,6% δηλώνει πως δεν θα το στεναχωρούσε, ενώ ένα 11,9% ανέφερε ότι ίσως θα το στεναχωρούσε. Συμπερασματικά φαίνεται πως ένα ποσοστό 19,5% των μαθητών είναι απόλυτα ή σχεδόν εξοικειωμένο με τέτοιου είδους περιστατικά βίας. Αντίθετα στην Κύπρο το ανάλογο ποσοστό είναι αρκετά χαμηλότερο με 8,5% να δηλώνει ότι ίσως θα το στενοχωρούσε και 3,5% να απαντάει πως δεν θα το στεναχωρούσε.

Εξαιρετικής σημασίας είναι και η άποψη των μαθητών αναφορικά με τη θανατική ποινή. Ενώ η πλειοψηφία, 50,5% των μαθητών, θεωρεί πως η θανατική ποινή δεν μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του εγκλήματος, ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 31,0% των μαθητών στην Ελλάδα απάντησε καταφατικά, ενώ 18,4% απάντησε ότι δεν γνωρίζει. Το αντίστοιχο ποσοστό της Κύπρου είναι 33,5% και 27%.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Σε αυτή την ενότητα ζητήθηκε από τους μαθητές να χαρακτηρίσουν ορισμένες εκφράσεις και καταστάσεις ως «ακραίες», «λιγότερο ακραίες» και «όχι ακραίες».

Ποσοστό 5,8% των μαθητών της Ελλάδας θεωρεί τις εκφράσεις μίσους, οι οποίες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να διαπράξουν βία εναντίον άλλων ανθρώπων, ως μη ακραίες. Το αντίστοιχο ποσοστό της Κύπρου ανέρχεται στο 6,5%. Επιπλέον ένα ποσοστό 4,7% θεωρεί ως μη ακραίο, περιεχόμενο που παρουσιάζει πράξεις βίας όπως, για παράδειγμα, μία δολοφονία. Αντίστοιχα στην Κύπρο το ποσοστό ανέρχεται στο 5,5%. Το παραπάνω ποσοστό ανεβαίνει σημαντικά όταν αυτές οι πράξεις εμφανίζονται με «αστείο» τρόπο. Για παράδειγμα, περιεχόμενο που παρουσιάζει ακραίες μορφές βίας, όπως μία δολοφονία, μέσω ενός κόμικ ή ενός βιντεοπαιχνιδιού, δεν θεωρείται ακραίο από το 24,2% των μαθητών της Ελλάδος και από το 17% της Κύπρου.

Σχετικά με πολιτικά ζητήματα το 22,7% των μαθητών της Ελλάδος και το 19,5% των μαθητών της Κύπρου δεν θεωρεί «ακραία» τα περιεχόμενα που σχετίζονται με θανάτους αμάχων πληθυσμών σε εμπόλεμες ζώνες. Επιπλέον, το 14,4% και 14,5% αντίστοιχα δεν θεωρεί «ακραία» μία πρόταση που ζητά την εκδίωξη όλων των μειονοτικών ομάδων, ενώ το 22,4% & 23,5% δεν θεωρεί «ακραίο» περιεχόμενο που στρέφεται κατά του Κράτους και των θεσμών του.

Αναφορικά με το τι θεώρησαν οι ερωτώμενοι μαθητές ως πράξη βίας ή πράξη εκφοβισμού, ποσοστό 5,8% (Ελλάδα) και 4,0% (Κύπρος) δεν θεώρησε πως τα χτυπήματα στο σώμα εντάσσονται στις πράξεις αυτού του είδους. 41,2% (Ελλάδα) και 33% (Κύπρος) θεώρησαν πως ο αρνητικός σχολιασμός της εμφάνισης δεν εντάσσεται στις πράξεις βίας ή εκφοβισμού, ενώ το ίδιο θεώρησαν και για τον αρνητικό σχολιασμό της καταγωγής, σε ποσοστό 18,1% (Ελλάδα) και 19,5% (Κύπρος) αλλά και για την καταστροφή προσωπικών αντικειμένων σε ποσοστό 10,5% (Ελλάδα) και 9,5% (Κύπρος).

Εξαιρετικού ενδιαφέροντος είναι οι απαντήσεις που αφορούν σε ερωτήσεις με πολιτικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, ποσοστό 40,8% (Ελλάδα) και 41,0% (Κύπρος) δεν θεωρεί ούτε πράξη βίας, ούτε πράξη εκφοβισμού την απαγόρευση της διδασκαλίας προσφύγων σε ελληνικά σχολεία. Επιπλέον, ποσοστό 31,4% (Ελλάδα) και 34,0% (Κύπρος) δεν θεωρεί πράξη βίας ή εκφοβισμού τις ληστείες τραπεζών. Το ποσοστό φτάνει σε απόλυτη πλειοψηφία, 52,3% (Ελλάδα) και 53,5% (Κύπρος), των μαθητών, οι οποίοι δεν θεωρούν τη διακίνηση ναρκωτικών ως πράξη βίας ή εκφοβισμού.

Αναφορικά με τους μειονοτικούς πληθυσμούς τις περισσότερες αρνητικές γνώμες, από τους μαθητές της Ελλάδας, συγκεντρώνουν οι Ρομά σε ποσοστό 33,6% και οι κάτοικοι μουσουλμανικού θρησκευάτος σε ποσοστό 20,2%. Στην Κύπρο περισσότερες αρνητικές γνώμες συγκεντρώνουν οι κάτοικοι μουσουλμανικού θρησκευάτος με 23,5% και έπονται οι Ρομά με 19,5%.

Από τον Πίνακα 33 παρατηρούμε ότι οι μαθητές της Ελλάδας σε ποσοστό της τάξεως του 12,6% στην ερώτηση αν «θα πρέπει πάντα να προστατεύονται εξίσου οι πολιτικές ελευθερίες των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες, εφόσον δεν υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων» δήλωσε «ποτέ» ή «σχεδόν ποτέ». Αντίστοιχα στην Κύπρο το ποσοστό είναι υψηλότερο φτάνοντας το 18%. Επιπλέον, ποσοστό 8,3% συμφωνεί απόλυτα, ενώ 19,1% σχεδόν συμφωνεί με το γεγονός πως είναι επιθυμητό μερικές φορές να διαδίδεις περιεχόμενο υποκίνησης βίας εναντίον άλλων ανθρώπων, ανάλογα με την περίπτωση. Αντίστοιχα στην Κύπρο το 19,5% συμφωνεί απόλυτα ενώ το 11% σχεδόν συμφωνεί.

Ως προς την εμπιστοσύνη προς τα πολιτικά κόμματα το 51,3% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί και η οικογένειά τους και μόλις το 4,7% των μαθητών δήλωσε ότι πάντα

μπορούν να βοηθήσουν τα πολιτικά κόμματα. Ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 26,4% δήλωσε σχεδόν ποτέ ή ποτέ, γεγονός που υποδεικνύει την έλλειψη εμπιστοσύνης ως προς τη δυνατότητα των κομμάτων να προσφέρουν λύσεις και την ενδεχόμενη αναζήτηση των λύσεων αυτών σε μη κομματικούς θεσμούς. Ανάλογα τα ποσοστά και στην Κύπρο με το 41,0% των μαθητών να δηλώνει ότι τις περισσότερες φορές τα πολιτικά κόμματα μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί και η οικογένειά τους. Το 25,5% να δηλώνει ποτέ, το 20,5% σχεδόν ποτέ και μόνο το 13,0% να δηλώνει ότι πάντα μπορούν να βοηθήσουν.

Δεν ισχύει όμως το ίδιο με τη Δικαιοσύνη, απέναντι στην οποία οι μαθητές και των δύο χωρών δείχνουν να έχουν περισσότερη εμπιστοσύνη. Στην Ελλάδα το 54,5% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά. Το 35,7% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 5,4% δήλωσε πάντα ενώ το 4,3% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ η Δικαιοσύνη δεν αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά. Στην Κύπρο το 50,5% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές η Δικαιοσύνη αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά. Το 30,5% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 11,0% δήλωσε πάντα ενώ το 8,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ η Δικαιοσύνη δεν αποδίδεται σωστά και αντικειμενικά.

Αδιάφορα αντιμετωπίζονται από την πλειοψηφία των μαθητών στην Ελλάδα και το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας (46,6%), το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Βουλής (45,1%), το αξίωμα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (46,2%) και το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. (49,8%). Αντίστοιχα στην Κύπρο τα ποσοστά είναι 40,5%, 39%, 42% και 48%.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η άποψη των μαθητών για το Δημοκρατικό Πολίτευμα. Στην Ελλάδα το 61,4% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου και το 11,2% δήλωσε πάντα. Το 21,3% δήλωσε σχεδόν ποτέ, ενώ το 6,1% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ το Δημοκρατικό Πολίτευμα δεν έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου. Σχεδόν δηλαδή 1 στους 4 ερωτώμενους θεωρεί πως η Δημοκρατία δεν μπορεί να προσφέρει λύσεις.

Στην Κύπρο το 52,0% των μαθητών δήλωσε ότι τις περισσότερες φορές το Δημοκρατικό Πολίτευμα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα του τόπου. Το 18,0% δήλωσε σχεδόν ποτέ, το 17,0% δήλωσε πάντα ενώ το 13,0% των μαθητών δήλωσε ότι ποτέ το

